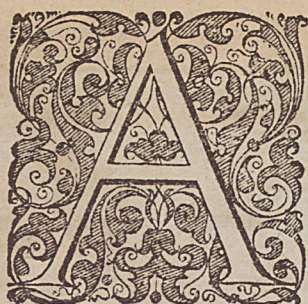

AVGVSTODVNVM.

AVGVSTODVNVM, si, vt in Indice, ex aliorum disputatur sententia, vetus Heduvorum Bibracte, id cum Cæsare populosum, & magnitudine præcipuum adpellabimus, situm ad radices montium, quibus perinde vt ijs, qui apud Salassios, nomen Cenijs, oppidum in Burgundia admodum ædificijs vacuum, præter quàm eo loci, vbi arx, & D. Lazari templum, cui etiam nunc, quod illic Martis esset campus, à Marte, lingua vernacula nomen. Complures magnificas habet basilicas, quarum quæ præcipua, S. Nazarij nomen habet: Is, à Pontifice Romano sub anno Christi septuagesimo secundo baptizatus, venit in Galliam, ibique Celsum baptizauit, & cum eo deinde doctrinam ipsis annuñciasset, Augustalem eius nomine Basilicam dedicarunt, quæ nunc in D. Lazari conuersa Ecclesia, reliquis in ea vrbe templis, splendore ac maiestate præcellit. Est autem hic Lazarus B. Magdalene frater, qui à Christo suscitatus ad vitam, post Christi ad cælos ascensionem, in Galliam, Euangelij propagator, venit. In ea Basilica corporis eius reliquiæ posite, per quàm religiosè adseruantur. Apud hanc, & alia, quoque in hac vrbe mendicantem professi Ascetæ suas ecclesias. Et præter hæc, duo sunt monasteria, quorum alterum ad D. Symphoriani memoriam, ab Euphronio Augustodunensi Episcopo conditum in eo cœmeterio, cuius meminit Turonensis Gregorius, qui & D. Symphoriani vitam narrat. In eo monasterio, quod & ordinis Augustiniani prioratum habet, recondita sunt corpora Symphoriani, Faustæ, & Augustæ, Symphoriani parentum, qui perinde omnes Christi Euangelium, fuso sanguine, fortiter asseruerunt. Alterum autem Monasterium, Abbatiam habens D. Martini nomine, à Brunichilde olim regina conditum, ipsius etiam adseruat corpus Sanctimonialium præterea virginum duo Asceteria, vnum ad S. Andocheum, quod nonnulli existimant auctorem habuisse Carolum Magnum, Petro sancto Iuliano, quod nusquam id veteres codicilli, vel vltimarum voluntatum instrumenta indicent, negante. Alterum à S. Ioanne, cui vulgè Magni cognomen, appellatum, existimatur id esse, quod à Brunichilde regina extructum, Dei Seruatum dictum fuerit, vel certè à Cabilloni Principib. conditum. Sanctimonialium pijs exercitijs dicatum fuisse. Parochiales Ecclesias, breuitatis causa omitto, Episcopus Augustodunensis primus est Episcoporum, qui Lugdunensi Episcopo subordinatam potestatem habent. Quod ad civilem Reipub. statum attinet, vnus olim fuit, qui de causis tum ciuilibus, tum criminalibus cognoscens, ab officio, vt lingua tum gentis erat, Virgius diceretur. Huic magistratui successerunt, qui vulgè Ballisij appellantur, seu diocetas. seu nomarchas appellare malis, in Comitum verus officium, quorum iudiciaria tantum potestas fuit, subrogati. Olim Augustoduni Senatus quidam erat Druidum, atque hodie locus ei Senatui dicatus, ab ipsis Druidibus, vulgato sermone, à Latina appellatione nonnihil deflectens. Mons Druide vocatur. Apud ipsum quoque Augustodunum visitur & alius locus, Latinorum appellatione Mons Iouis dictus, vbi vsque in hanc diem, familia illustris est Montij ouiorum. Quæ autem vrbs pars, à reliqua seclusa, Gallica voce, sed corrupta, Marchault, modò vocatur, Martis campus olim erat, locus videlicet Martis cultui sacer. Et, quod hodie Genotoie eius vrbs incolis dicitur, quod eo loco Iani templum esset, Iani tectum appellari debuit. Denique Augustodunum olim & suum habebat Capitolium, & varia Diuorum templa, quæ post ruinas illas Bibractenses restaurata, Barbarorum deinde impressio- nibus vastata sunt, & abolita.

NOVIODVNVM.

NOVIODVNVM, Ducatus Niuerniæ oppidum præcipuum, ad Ligerim flumen, nomen consequutum ex situ. Dunum namque, antiqua Gallorum lingua, montem, aut locum editiorem significat. Monticulum namque occupat, in faucibus, quibus Niuernis flumen Ligerim sese exonerat. Vnde Nouioduni videtur appellatio nata. Est autem oppidum omni ex parte mœnibus cinctum firmissimis, & cum amplissimis turribus, tum fossis profundissimis egregiè munitum. Ad meridiem, Ligeris mœnia subluit. In quo flumine pons est pulcherrimè quadrato lapide constructus, viginti habens arcus. Niuernis ab Oriente circumfluit: Ab alijs partibus frequentes sunt fontes, ex quibus etiam in fossas aquæ deduci possunt. Vt autem oppidum ipsum munitius sit, minusque insidijs obnoxium, nulla ipsi suburbia adiacent, omnesque substructiones, mœniorum ambitu continentur. Ager, pascuis syluisque abundat. Itaque populus non aliud fere, quàm pecudum alturam curat, & quod nec vites colat, nec agros, tenuis est, parumque laute viuit. Alioqui regio fodinis abundat, argenti quidem ad D. Leonardi, quæ hocce tempore vsui esse desierunt; ferri autem, quod ligna illic è syluis largè suppetunt, quodque lapis quidam ad fouendum ignem idoneus, non longè ab vrbe effoditur. Ad hæc lapis ad strukturas idoneus, quo non alius in tota ditione Francica nobilior, duobus à Nouioduno miliaribus, inuenitur, & facile per Ligerim, Aureliam, atque alias Galliæ vrbes deportatur. Sed ipsum nunc oppidum ingrediamur, in quo arx est, & Prætorium Principum Niuernensium, olim Comitum, hodie Ducum, iuxta primariam Ecclesiam. Quod ad statum autem Ecclesiarum Senonensium Archiepiscopo, tanquam Metropolitano subdita. Quamquam autem Episcopis antiquioribus non adnumeretur in catalogum redactis, in eam tamen dignitatem subuecta fuit, sub anno redditæ à Christo salutis, sexcentesimo, quo tempore Gregorius cognomento Magnus, Pontificatum Romæ gerebat, primusque huius vrbs Episcopus fuit D. Aregius, & Episcopæi diocesis, partim ex Augustodunensi, partim ex Biturigum Episcopæo confecta. Primarium vrbs templum, initio D. Geruasij nomine dicatum, postea, quo affectu erat Carolus Caluus ergà D. Cyrum martyrem, cum eius reliquias ibi condidisset, ex Regis voluntate D. Cyri nomen tulit. Est etiam in hac ciuitate monachorum Augustiniani ordinis cœnobium, nomine Diui Martini, & aliud virginum, D. Mariæ titulo consecratum. Duo itidem, vt vocant, Prioratus, vnum D. Stephani, alterum Saluatoris nomine. Fratrum item Dominicani & Franciscani ordinis cœnobia. Ad hæc factorum vndecim curiæ seu Parœciæ, vt hinc faciliè intelligi queat, Nouiodunum elegantem & copiosam esse vrbe, eiusque ciues atque Patricios, qui tam multas ædes sacras condiderint, atque dotarint, religionis fuisse comprimis amantes, & studiosos.